

Dosar nr.(...) (Număr în format vechi (...))

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL BUCUREȘTI
SECȚIA A VII-A PENTRU CAUZE PRIVIND CONFLICTE DE MUNCĂ
ȘI ASIGURĂRI SOCIALE

ÎNCHEIERE

Ședința publică din data de 11.06.2021

Completul de judecată compus din:

Președinte: (...)

Judecător: (...)

Grefier: (...)

Pe rol, soluționarea apelului formulat de apelanta Casa de Pensii (...) împotriva sentinței civile nr.(...) din data de (...), pronunțată de Tribunalul (...) - Secția (...) asigurări sociale în dosarul nr.(...), în contradictoriu cu intimatul (...), cauza având ca obiect „recalculare pensie”.

La apelul nominal făcut în ședința publică nu au răspuns părțile.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

Grefierul de ședință expune referatul cauzei, în cadrul căruia învederează instanței obiectul cauzei, stadiul procesual, părțile, legalitatea îndeplinirii procedurii de citare, precum și faptul că apelanta a solicitat soluționarea cauzei în lipsă, conform art.411 alin.1 pct.2 Cod procedură civilă.

Curtea, din oficiu, pune în discuție sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea dezlegării următoarei chestiuni de drept: interpretarea dispozițiilor art.165 alin.(2) din Legea nr.263/2010, în sensul de a stabili dacă la determinarea punctajelor lunare se au în vedere și sporurile sau alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, dovedite cu adeverințe eliberate de unități, atunci când au fost încasate și au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale pe lângă alte venituri decât salariile tarifare înscrise în cartelele de muncă și valorificate conform art.165 alin.(1) din Legea nr.263/2010.

Totodată, având în vedere că prin cererea de apel a fost solicitată judecarea în lipsă, Curtea reține cauza în pronunțare asupra acestei chestiuni.

După rămânerea cauzei în pronunțare, dar înainte de închiderea ședinței de judecată, se prezintă intimatul, prin avocat (...), în baza împuternicirii avocațiale atașate la fila 6 a dosarului de fond, căruia i se aduc la cunoștință măsurile luate de instanță la prezentul termen de judecată.

CURTEA

Asupra sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție potrivit art.519 și art. 520 din Codul de procedură civilă, constată următoarele::

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului (...) asigurări sociale sub nr.(...), la data de (...), reclamantul (...) a solicitat instanței în contradictoriu cu pârâta Casa de Pensii (...) ca prin hotărârea ce o va pronunța să dispună obligarea pârâtei la emiterea unei noi decizii de pensie cu luarea în considerare a veniturilor suplimentare reprezentând ”ore suplimentare”, ”ore acord”, ”ore noapte”, ”premii”, menționate în adeverința nr. (...) eliberata de (...), la plata diferențelor de drepturi de pensie ce vor rezulta începând cu data de (...), actualizate cu indicele inflație la data plății efective, precum și la plata cheltuielilor de judecată.

Prin sentința civilă nr.(...) din data de (...), Tribunalul (...) asigurări sociale a admis cererea; a obligat pârâta la emiterea începând cu data de (...) a unei decizii de recalculare a drepturilor de pensie pentru limită de vârstă ale reclamantului, prin care să valorifice veniturile suplimentare reprezentând ”ore suplimentare”, ”ore acord”, ”ore noapte”, ”premii” atestate de adeverința nr.(...) eliberata de (...); a obligat pârâta la plata către reclamant a diferențelor de drepturi ce vor rezulta

începând cu data de (...), sume ce vor fi actualizate cu indicele de inflație la data plății efective; a obligat pârâta la plata către reclamant a sumei de (...) lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această sentință, instanța de fond a reținut în esență dispozițiile art.165 alin.2 din Legea nr.263/2010 și principiul contributivității reglementat prin dispozițiile art.2 lit.c) din același act normativ, preluat din vechea reglementare, respectiv art.2 lit.e) din Legea nr.19/2000, despre care a arătat că este rezumat, în esență, la faptul că *orice element salarial efectiv încasat pe parcursul întregului stagiu de cotizare, pentru care salariatul și/sau angajatorul (în funcție de reglementarea în vigoare) au achitat statului contribuții de asigurări sociale, trebuie să se reflecte în cuantumul pensiei.*

A conchis pe această bază că pârâta trebuia, în considerarea adeverinței eliberate de fostul angajator care, asumându-și răspunderea, a confirmat faptul că a fost plătită contribuția de asigurări sociale în raport și de veniturile realizate de salariat, să respecte și să aplice principiul contributivității și să includă în calculul drepturilor toate veniturile pentru care, în condițiile legii, s-a făcut dovada plății contribuțiilor de asigurări sociale, respectiv veniturile reprezentând "ore suplimentare", "ore acord", "ore noapte", "premii" atestate de adeverința nr.(...) eliberata de (...) (filele ...).

Împotriva acestei sentințe a declarat apel, în termen legal și motivat, pârâta Casa de Pensii (...).

În formularea motivelor pertinente prezentei sesizări, a evocat dispozițiile art.2 lit c) și 165 (2) din Legea nr. 263/2010, art 127 alin. 1 și 2 din HG nr. 257/2011 și pct.VI din Anexa nr. 15 a Normelor de aplicare a Legii nr. 263/2010, reiterând că valorificarea eventualelor venituri suplimentare incluse în adeverințe este posibilă doar prin atestarea acestora în forma solicitată de lege (anexa 5 la norme), din care să rezulte că aceste drepturi salariale suplimentare au fost incluse în salariul de bază brut, că bugetul asigurărilor sociale a fost alimentat cu contribuția de asigurări sociale plătită de către angajator, aferenta veniturilor salariale suplimentare.

Astfel, dispozițiile art. 12 alin.1 lit. a din Legea nr. 57/1974 prevăd modul de retribuire după cantitatea și calitatea muncii, în timp ce sporurile reprezentau acele sume de bani acordate prin raportare la retribuirea tarifară (de încadrare) înscrisă în carnetul de muncă. În acest sens face o scurtă prezentare a actelor normative referitoare la plata contribuțiilor CAS anterior intrării în vigoare a Legilor nr. 19/2000 și nr. 263/2010, care au menținut lipsa reținerilor din salariu, iar cât privește Legea nr. 27/1966, aceasta prevedea faptul că baza de calcul pentru stabilirea pensiei este reprezentată de *salariul tarifar*, așa încât, pentru a intra în baza de calcul al pensiilor, orice spor trebuia inclus în salariul tarifar din carnetul de muncă. Coroborând aceste dispoziții legale cu ale Decretul nr. 389/1972, se poate observa că termenul de "*câștig brut*" se referă la salariul tarifar ce trebuia să conțină toate sporurile ce se includeau în acesta.

Astfel, la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 49/1992, baza de calcul a pensiilor asupra cărora exista obligația legală de a se plăti CAS era constituită din salariul de bază la care se adăugau sporurile cu caracter permanent ce se valorifică și în prezent în temeiul art. 165 alin 2 din Legea nr. 263/2010.

Ultimul act normativ incident, respectiv OUG nr. 2/1999 nu a modificat baza de calcul și nici obligația de a se plăti CAS, singura modificare din acest act normativ fiind procentul reținerilor cu titlu de CAS.

Astfel, din analiza logică a tuturor dispozițiilor legale incidente reiese faptul că **NU exista obligație legală pentru angajator de a plăti contribuții CAS și pentru veniturile suplimentare fără caracter permanent ce nu au fost incluse în baza de calcul a pensiilor/carnetul de muncă al fostului salariat, nicio o contribuție CAS anterioară datei de 01.04.2001 (cu excepția contribuției pentru pensie suplimentară) nefiind suportată de angajat.**

În concluzie, principiul contributivității nu poate fi aplicat în prezenta cauză, deoarece, prin definiția acestuia și prin scopul urmărit impune noțiunea de contribuție personală la bugetul asigurărilor sociale de stat, or, întreg ansamblul de acte normative anterior enumerate arata în mod clar că nu există contribuție personală a salariaților la bugetul de asigurări sociale pentru

veniturile suplimentare altele decât salariul tarifar și sporurile cu caracter permanent menționate în carnetul de muncă.

De altfel, o parte din instanțele de judecată au reținut, în mod corect, argumentul contribuției personale și l-au pus în aplicare tocmai pentru a respecta principiul contributivității, în acest sens invocând decizia civilă nr.4/M09.01.2014 a Curții de Apel Galați "instanțelor judecătorești le incumbă atributul exclusiv al verificării împrejurărilor dacă potrivit legislației anterioare, s-au încasat sau nu contribuții de asigurări sociale de stat pentru veniturile excluse de la stabilirea punctajului anual. Numai în condițiile în care se constată de către instanțele investite cu cereri de recalculare a pensiilor că pentru sumele salariale reprezentând venituri suplimentare pentru munca în acord angajatorul a plătit contribuția de asigurări sociale la sistemul public de pensii, că bugetul asigurărilor sociale a fost alimentat cu contribuția de asigurări sociale plătită de către angajator, aferentă veniturilor suplimentare obținute de către salariați, este firesc ca o parte din această contribuție să revină foștilor salariați pensionați în prezent și să fie avută în vedere la recalcularea drepturilor de pensie." În același sens, dreptul la pensie "este un drept cu caracter individual și tocmai de aceea la calculul drepturilor de pensie se au în vedere doar contribuțiile individuale."

La termenul de judecată din 11.06.2021, în legătură cu caracterul valorificabil al veniturilor suplimentare acordate de prima instanță din adeverința care le atestă pe lângă o valoare de bază denumită "retribuție muncă prestată", diferită de valoarea salariilor tarifare înscrise în carnetul de muncă și cuprinse în buletinele de calcul, Curtea a constatat necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea dezlegării următoarei chestiuni de drept:

Interpretarea dispozițiilor art.165 alin.(2) din Legea nr.263/2010, în sensul de a stabili dacă la determinarea punctajelor lunare se au în vedere și sporurile sau alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, dovedite cu adeverințe eliberate de unități, atunci când au fost încasate și au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale pe lângă alte venituri decât salariile tarifare înscrise în carnetele de muncă și valorificate conform art.165 alin.(1) din Legea nr.263/2010.

Reține în acest sens îndeplinite cerințele de admisibilitate a sesizării, conform art.519 din Noul Cod de procedură civilă, anume :

- cauza se află pe rolul unui complet al Curții de Apel București, care judecă în ultimă instanță;

- de dezlegarea chestiunii de drept privitoare la măsura în care veniturile suplimentare atestate de adeverință au făcut parte din baza de calcul valorificabilă la pensie, potrivit principiului contributivității, astfel cum este consacrat legal și jurisprudențial prin deciziile obligatorii ale Înaltei Curți și Curții Constituționale, depinde soluționarea pe fond a cauzei în apel;

- problema de drept este recent ivită pe rolul instanței, în legătură cu modul de emitere a adeverințelor ce atestă venituri suplimentare care au făcut parte dintr-o bază lunară de calcul al contribuției la pensie, constituită însă cu salariile variabile obținute potrivit sistemului de retribuire după cantitate și calitate, iar nu cu salariile tarifare cuprinse în carnetele de muncă. După cum se va arăta în continuare, ivirea acestei probleme a împărțit practica instanței între completurile care au cerut, pentru încuviințarea valorificării, ca veniturile obținute anterior datei de 01.04.2001, cuprinse în adeverințe eliberate de unități, să aibă caracter suplimentar salariului tarifar și celorlalte sporuri deja valorificate prin buletinele de calcul al pensiei, și cele care au avut în vedere individualitatea respectivului adaos (după natură și obiect), și faptul că acesta va fi constituit bază de calcul al contribuției de asigurări sociale, fără să intereseze dacă aceasta s-a realizat pe lângă și împreună cu salariul fix (tarifar). O variație interesantă o reprezintă cazul veniturilor desemnate de emitenții adeverințelor sub denumirea de "acord", în privința căruia și unele completuri din această a doua orientare, au cerut dovada caracterului suplimentar față de retribuiția tarifară înscrisă în carnetul de muncă, deja valorificată, pentru că în caz contrar s-ar putea ajunge la dubla valorificare a aceluiași venituri, indistincte, în condițiile în care "acordul" nu reprezenta un spor salarial, ci chiar o formă de retribuire ce se acorda proporțional cu îndeplinirea sarcinilor de producție, termenelor și altor condiții stabilite".

- propriu-zis, situația sporurilor și adaosurilor valorificabile potrivit principiului contributivității, astfel cum a fost consfințit pe cale jurisprudențială, care nu au fost calculate și încasate pe lângă salariile tarifare, nu a mai făcut obiectul dezlegării printr-o altă hotărâre obligatorie a Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici al unui recurs în interesul legii în curs de soluționare;

- sesizarea instanței supreme se impune pentru a unifica practica și a preveni soluțiile divergente ale instanțelor într-o materie de actualitate și interes, nu doar juridic, ci larg social.

Se menționează ca **jurisprudența relevantă la nivelul secției**, decizia 1501/17.03.2021 pronunțată în dosarul nr.1826/3/2020, decizia nr.830/17.02.2021 pronunțată în dosarul nr.34725/3/2019, decizia nr.831/17.02.2021 pronunțată în dosarul nr.36659/3/2019, decizia nr.833/17.02.2021 pronunțată în dosarul nr.6989/3/2020, decizia nr.894/19.02.2021 pronunțată în dosarul nr.12498/3/2020, decizia nr.2165/15.04.2021 pronunțată în dosarul nr.22673/3/2020, decizia nr.496/03.02.2021 pronunțată în dosarul nr.1833/3/2020, decizia nr.1230/03.03.2021 pronunțată în dosarul nr.17983/3/2020, decizia nr.2706/09.09.2020 pronunțată în dosarul nr.9956/3/2019, decizia nr.2712/09.09.2020 pronunțată în dosarul nr.25042/3/2019, decizia nr.2160/15.04.2021 pronunțată în dosarul nr.17397/3/2020, decizia nr.897/19.02.2021 pronunțată în dosarul nr.35922/3/2019, decizia nr.4355/19.11.2020 pronunțată în dosarul nr.35978/3/2019, decizia nr.2802/14.09.2020 pronunțată în dosarul nr.28146/3/2019, decizia nr.3850/29.10.2020 pronunțată în dosarul nr.34486/3/2019, decizia nr.2878/17.09.2020 pronunțată în dosarul nr.25040/3/2019, decizia nr.721/12.02.2021 pronunțată în dosarul nr.17637/3/2020.

Primele opt decizii sunt exemple de situații în care, pe baza deciziei Curții Constituționale nr.736 din 24 decembrie 2006 și deciziilor pronunțate în recurs în interesul legii nr.19 din 2011 și 2012, instanța s-a pronunțat în sensul luării în considerare a sumelor pentru care fostul angajator menționează calculul și plata contribuției de asigurări sociale conform legislației în vigoare la momentul realizării fiecărui venit, nu și contribuția individuală, respectiv pentru pensia suplimentară. *În virtutea principiului contributivității consacrat de art.2 lit.c) din Legea nr.263/2010 fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale cuvenindu-se în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite. Prin urmare, ceea ce interesează pentru stabilirea punctajului mediu anual, sunt toate veniturile salariale efectiv încasate, cu privire la care au fost achitate contribuțiile individuale de asigurări sociale, independent de caracterul permanent sau nepermanent al acestor venituri și de faptul că au făcut sau nu parte din baza de calcul al pensiilor.* (Decizia nr.2165/15.04.2021 pronunțată în dosarul nr.22673/3/2020)

(...) Astfel cum s-a concluzionat de Înalta Curte de Casație și Justiție, principalul element obiectiv apt să conducă la o justă și legală stabilire și reactualizare a pensiilor provenind din fostul sistem de asigurări sociale de stat, îl reprezintă contribuțiile de asigurări sociale plătite, astfel că la stabilirea și reactualizarea drepturilor de pensie trebuie luate în calcul toate sporurile și alte venituri de natură salarială pentru care s-a plătit contribuția pentru asigurările sociale de stat. (...) Pe cale de consecință, Curtea apreciază că veniturile suplimentare reprezentând "primă", "primă, beneficiu" solicitate a fi luate în calculul drepturilor de pensie, trebuie să fie valorificate prin aplicarea cu prioritate a principiului contributivității, dat fiind faptul că, potrivit mențiunilor înscrise în adeverințe, pentru veniturile respective a fost calculată, reținută și virată de către angajator, contribuția de asigurări sociale. (Decizia nr.894/19.02.2021 pronunțată în dosarul nr.12498/3/2020)

Chiar dacă art.165 alin.2 din Legea nr.263/2010 și Anexa nr.15 a HG nr.257/2011 (Normele Metodologice de aplicare a Legii nr.263/2010), au în vedere numai posibilitatea de valorificare la stabilirea punctajului mediu anual a sporurilor cu caracter permanent, respectiv a veniturilor care anterior datei de 1 aprilie 1992 au făcut parte din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare, nu se poate aprecia că aceste dispoziții legale conduc la înlăturarea principiului contributivității, căruia i s-a dat eficiență și prin Deciziile nr.19/2011 și nr.19/2012 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, și care impune a fi valorificate toate elementele

salariale, identificate în mod exact, pentru care au fost reținute și virate în mod efectiv contribuții de asigurări sociale, independent de caracterul permanent sau nepermanent al acestora.

În speță, prin adeverința (...) eliberată de (...) se menționează că s-a constituit și virat contribuția angajatorului la bugetul asigurărilor sociale de stat conform legislației în vigoare la data calculării drepturilor salariale: Legea nr.3/1977, Decretul nr.389/1972, Decretul nr.232/1986, HG nr.1109/1990, Legea nr.49/1992, OUG nr.31/1998, OUG nr.2/1999, Legea nr.19/2000, iar în cuprinsul adeverinței nr.(...) emisă de (...) - ce detaliază în privința anumitor mențiuni din adeverința nr.(...) (veniturile rămânând însă, cele atestate de adeverința nr.(...)), se arată inclusiv pentru fiecare dintre veniturile suplimentare a căror valorificare s-a dispus prin sentința apelată, respectiv spor festive, prime, al 13-lea salariu, ore dormitor, ore suplimentare, siguranța circulației, că pentru acestea s-a calculat și virat CAS, precizându-se, totodată, faptul că sporurile și adaosurile consemnate în adeverință fac parte din venitul brut pentru care societatea a datorat, calculat și virat contribuția de asigurări sociale.

Curtea reține, prin urmare, în aplicarea dispozițiilor cu valoare de principiu în materie, mai sus menționate, că în condițiile în care se atestă în mod expres de către fostul angajator al intimatului-reclamant că pentru veniturile suplimentare reprezentând spor festive, prime, al 13-lea salariu, ore dormitor, ore suplimentare, siguranța circulației, evidențiate în adeverința nr.(...) eliberată de(...), a căror valorificare s-a dispus prin sentința apelată, s-a calculat și achitat contribuția de asigurări sociale, element esențial care dă dreptul beneficiarului pensiei la recalcularea acesteia cu valorificarea respectivelor venituri suplimentare în considerarea principiului contributivității, soluția primei instanțe din sentința atacată este corectă. (Decizia nr.496/03.02.2021 pronunțată în dosarul nr.1833/3/2020)

Deciziile nr.2802/14.09.2020 pronunțată în dosarul nr.28146/3/2019 și **nr.4355/19.11.2020** pronunțată în dosarul nr.35978/3/2019, sunt două exemple de decizii intermediare, în care a fost respinsă valorificarea veniturilor suplimentare trecute la rubrica "acord", pentru că adeverința nu preciza dacă au fost suplimentare salariului tarifar de încadrare valorificat de casa de pensii la rubrica "sumă contributivă" din buletinul de calcul, însă pentru sumele reprezentând "ore suplimentare", respectiv "prime", s-a reținut că s-a făcut dovada că aceste venituri suplimentare au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale, fără a se mai cere condiția de a fi suplimentare sumei contributive deja valorificate.

Rubrica "valoare ore lucrate" din adeverință nu corespunde cu suma contributivă valorificată de intimată cu conform buletinului de calcul al pensiei, respectiv salariul tarifar. Suma contributivă valorificată conform buletinului de calcul este uneori mai mare decât "valoarea orelor lucrate" din adeverință, ceea ce înseamnă că acordul nu a fost atestat ca fiind suplimentar în raport de suma contributivă deja valorificată. (Decizia nr.4355/19.11.2020 pronunțată în dosarul nr.35978/3/2019).

(...) Curtea menționează că Legea nr.57/1974, indicată în adeverință drept temei pentru încasarea acordului, prevedea mai multe posibilități de realizare a acestei forme de retribuire, respectiv **acord direct**, când retribuiția realizată de muncitori, stabilită pe bază de tarife pe unitatea de produs sau pe lucrare, este direct proporțională cu cantitatea de produse, lucrări sau alte unități fizice executate; **acord indirect**, când personalul care deservește nemijlocit mai mulți lucrători retribuiți în acord – ale căror realizări sunt condiționate de felul în care sunt deserviți – primește retribuiția proporțional cu nivelul mediu de îndeplinire a normelor realizate de lucrătorii respectivi; **acord progresiv**, potrivit căruia la un anumit nivel de realizare a sarcinilor dinainte stabilit, tariful pe unitatea de produs sau pe lucrare se majorează în anumite proporții și care se poate aplica în mod excepțional, la locurile de muncă și în condițiile stabilite prin lege; **acord global**. În acest context este necesar ca în adeverință să se menționeze forma de acord de care a beneficiat salariatul, condiție neîndeplinită în speță, având în vedere că în situația în care a fost retribuit în acord global, i-a fost reținut din salariu un procent de maximum 20% pentru a participa la realizarea acordului. Or, la stabilirea drepturilor de pensie se folosesc, conform art.165 din Legea nr.263/2010, salariul tarifar net sau brut, astfel cum acesta a fost înscris în cartea de muncă, nediminuat. În atare situație veniturile realizate în acord au fost valorificate deja parțial, deoarece la stabilirea drepturilor de pensie s-au folosit salariile nediminuate. (...) În concluzie, în cauză nu

s-a făcut dovada îndeplinirii condiției caracterului suplimentar al acordului a cărui valorificare s-a dispus prin sentința apelată pe întreaga perioadă vizată, dovadă a cărei sarcină îi revenea reclamantei, în acord cu prevederile art.249 Cod procedură civilă, context în care sentința va fi reformată sub aspectul dispoziției de obligare a apelantei la valorificarea acestor venituri. (Decizia nr.2802/14.09.2020 pronunțată în dosarul nr.28146/3/2019)

În restul cazurilor, fie că a fost vorba despre acord sau alte sporuri și adaosuri necuprinse în carnetele de muncă, dar evidențiate în adeverințe eliberate de unități ca intrând în baza de calcul al contribuțiilor, instanța a cerut să se poată verifica caracterul de venit suplimentar față de salariul tarifar de încadrare.

(...) Față de normele legale în vigoare, se constată că beneficiarul are dreptul la valorificarea sumelor încasate suplimentar față de salariul înscris în cartea de muncă, dacă sunt atestate de angajator în forma solicitată de lege (Anexa nr.5 la Normele de punere în aplicare a Legii nr.263/2010, art.VI), din care să rezulte neechivoc că aceste drepturi suplimentare salariului înscris în cartea de muncă au fost incluse în baza de calcul a asigurărilor sociale, respectiv că bugetul asigurărilor sociale a fost alimentat cu contribuția de asigurări sociale plătită de angajator aferentă veniturilor salariale suplimentare (decizia pronunțată de ÎCCJ în interesul legii, nr.19/2011, publicată în Monitorul Oficial nr.824/22.11.2011) (Decizia nr.897/19.02.2021 pronunțată în dosarul nr.35922/3/2019)

(...), prin adeverințe eliberate de unități se pot dovedi numai venituri suplimentare celor înregistrate în carnetele de muncă, care trebuie să conducă în mod real la creșterea venitului lunar asigurat, pentru că numai în acest fel, potrivit prevederilor art.165 redate anterior, se poate determina caracterul suplimentar al venitului, posibilitatea valorificării pe lângă salariul înscris în carnetul de muncă, întemeiat pe principiul contributivității. Dacă pretindem, potrivit acestuia, ca niciun venit salarial dintre cele care au intrat în baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale, să nu fie omis cu ocazia stabilirii drepturilor de pensie, atunci trebuie să admitem și reciproca, anume că numai veniturile și în măsura în care au făcut parte din baza de calcul al pensiilor, pot participa la stabilirea punctajului mediu anual în condițiile Legii nr.263/2010, cerință care în speță trebuie îndeplinită față de sumele suplimentare salariului tarifar, a căror valorificare se solicită. Din acest punct de vedere, nu se poate pretinde valorificarea sumelor atestate drept „prime, spor festive, al 13-lea salariu”, de vreme ce acestea au fost incluse într-un total brut la care se pretinde a fi fost calculată contribuția de asigurări sociale, care însă nu s-a făcut cu salariul tarifar, ci cu „retribuția calculată”. Aceasta, la rândul său, nu a fost încasată pe lângă salariul de încadrare, ci reprezintă echivalentul lui, în exemplificarea ideii de remunerare după cantitatea și calitatea muncii – realizările lunare potrivit sistemului de retribuire. Or, de vreme ce veniturile suplimentare la care se pretinde achitarea CAS nu au fost calculate peste salariul tarifar și față de acesta, ci pe lângă realizările lunare, cu valori variabile, uneori mai mari, alteori mai mici decât salariile trecute în carnetele de muncă, ele nu sunt valorificabile pe lângă sumele contributive deja luate în considerare potrivit buletinului de calcul al pensiei. În aceste condiții, în venitul total bază CAS nu se poate stabili ponderea adaosurilor pretinse față de salariul tarifar deja valorificat, motiv pentru care nu vor putea fi adăugate la acesta, în calitate de sporuri permanente încasate după data de 01.04.1992, astfel cum cere art.165 (2) din Legea nr.263/2010. De vreme ce în perioada de referință, valoarea salariilor tarifare (suma contributivă) diferă de valoarea salariului realizat – „retribuția calculată”, conform sistemului de lucru și retribuire după cantitate și calitate, iar baza de calcul al contribuțiilor s-a alcătuit cu această a doua componentă, este limpede că veniturile suplimentare obținute ocazional nu vor putea fi valorificate pe lângă salariul tarifar, pentru că ar conduce la rezultate neconforme adevărului. Iar principiul contributivității nu poate fi invocat numai în sensul în care se dă eficiență valorilor încasate în plus față de suma contributivă, ignorând lunile în care, în aplicarea aceluiași principiu, salariile realizate au fost mai mici decât cele valorificabile și valorificate, ope legis. (Decizia nr.721/12.02.2021 pronunțată în dosarul nr.17637/3/2020)

Drept **jurisprudență constituțională** se poate aminti decizia nr.736 din 24 decembrie 2006, prin care Curtea s-a pronunțat în sensul luării în considerare a sumelor excluse de la stabilirea

punctajului anual, cu respectarea principiului contributivității, nefiind relevant caracterul permanent sau ocazional al veniturilor suplimentare, ci dacă pentru acestea a fost reținută și virată contribuția de asigurări sociale, potrivit legii.

Jurisprudența judiciară relevantă este reprezentată de deciziile în interesul legii nr.19 din 2011 și 2012, nr.10 din 25.05.2015, respectiv deciziile Înaltei Curți – completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, nr.84/20.11.2017 și 33/14.05.2018.

În cazul veniturilor "în acord", prin decizia pronunțată în interesul legii, nr.19/2011, s-a reținut că *"Formele de retribuire obținute în acord global, prevăzute de art.12 alin.(1) lit.a) din Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii nr.57/1974, vor fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public dacă au fost incluse în salariul brut și pentru acestea s-a plătit contribuția de asigurări sociale la sistemul public de pensii."*

În același sens, dar cu o sferă mai largă de cuprindere, prin Decizia nr.19/10.12.2012 a fost admis un nou recurs în interesul legii, stabilindu-se că *"În interpretarea și aplicarea prevederilor art.2 lit.e) și art.164 (2) și (3) din Legea nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și pct.V din Anexa la Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001 vor fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public dacă au fost incluse în baza de calcul conform legislației anterioare, sunt înregistrate în carnetul de muncă sau în adeverințele eliberate de unități, conform legislației în vigoare, și pentru acestea s-a plătit contribuția de asigurări sociale."*

Punctul de vedere al instanței

Dispozițiile art.165 (2) din Legea nr.263/2010, a căror interpretare se cere, au o redactare asemănătoare cu a dispozițiilor art.164 (2) din Legea nr.19/2000 a căror interpretare a făcut obiectul deciziei în interesul legii anterior menționate, cu următorul conținut:

Articolul 165

(...)

(2) *La determinarea punctajelor lunare, pe lângă salariile prevăzute la alin.(1) se au în vedere și sporurile cu caracter permanent care, după data de 1 aprilie 1992, au făcut parte din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare și care sunt înscrise în carnetul de muncă sau sunt dovedite cu adeverințe eliberate de unități, conform legislației în vigoare.*

(...)

Ipoteza solicitării de interpretare a acestui text prin prezenta sesizare, o constituie obținerea anterior datei de 1 aprilie 2001, a unor sporuri și venituri dintre cele exceptate de prevederile art.VI din Anexa nr.15 a HG nr.257/2011 (cum sunt în speță "orele suplimentare", "orele acord", "premiile"), dar potențial valorificabile în lumina deciziilor pronunțate în interesul legii nr.19/2011 și 19/2012, atunci când din adeverințele eliberate de unități rezultă că au fost încasate și au intrat în baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale pe lângă alte sume decât salariile tarifare valorificate de casa de pensii conform art.165 (1) din lege. Cu alte cuvinte - și aceasta nu reprezintă o chestiune de probă, ci o stare de fapt determinată -, ele nu sunt suplimentare salariilor tarifare, nefiind încasate pe lângă și împreună cu acestea, ci salariilor variabile obținute lunar potrivit sistemului de muncă și retribuire după cantitate și calitate, conform distincțiilor realizate de Legea nr.57/1974, desemnate prin denumiri precum "retribuție muncă prestată" (cazul în speță), dar și "salariu efectiv realizat", "valoare ore lucrate", "valoare ore acord", sau chiar "acord" – când "acordul" nu este un spor salarial, ci însăși retribuiția realizată, echivalent al salariului tarifar, dar diferit valoric de acesta (uneori mai mare, alteori mai mic), în exprimarea regimului de muncă și salarizare proporțională ce putea îmbrăca forma acordului "direct", "indirect", "progresiv", "global", "în regie sau după timp", "pe bază de tarife sau cote procentuale".

În toate aceste situații, salariatul nu a încasat lunar cel puțin salariul tarifar la care să se adauge sporurile și veniturile suplimentare solicitate, iar câștigul brut realizat care dădea baza de calcul al pensiei nu se raporta la salariul tarifar de încadrare. Fondul salarial care reprezenta baza de calcul al contribuțiilor la nivel de angajator, se constituia, la rândul său, cu acele salarii variabile, cu

valori diferite de la lună la lună, și distincte de retribuirea de încadrare valorificată de casa de pensii din cărțile de muncă.

În aceste condiții, se pune problema dacă obligarea judiciară la valorificarea respectivelor adaosuri mai este de natură să satisfacă exigențele principiului contributivității, dat fiind că adăugarea lor la salariile deja valorificate conform art.165 (1) - deși n-au fost încasate invariabil pe lângă și împreună cu acesta -, conduce la un rezultat contrar realității din perspectiva întinderii sumelor contributive. De asemenea, se pune întrebarea dacă un asemenea rezultat mai este în litera (sau spiritul) deciziilor obligatorii ale Curții Constituționale și Înaltei Curți, a căror premisă o constituie tocmai alcătuirea "salariului" din salariul de bază și alte sporuri precum și adaosuri la acesta. Altfel spus, dacă dispozițiile art.165 (2) din Legea nr.263/2010 sunt suficient acoperitoare și pentru situația în care veniturile suplimentare nevalorificate la calculul drepturilor de pensie, atestate prin adeverințe eliberate de unități ca fiind obținute anterior datei de 1.04.2001, au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor, dar nu pe lângă și împreună cu salariile prevăzute la alin.(1).

Dezacordul în interpretarea acestei chestiuni de drept s-a ivit și în interiorul completului de sesizare, dar opinia majoritară desprinsă dintr-o scurtă, dar consistentă practică de judecată în complet de divergență, este în sensul că *sporurile și veniturile suplimentare pentru care se atestă în mod expres de către fostul angajator că s-a calculat și achitat contribuția de asigurări sociale, rămân valorificabile*, independent de natura, obiectul, sursa, modul de calcul și valoarea celorlalte sume care au mai intrat în câștigul salarial brut ce a constituit bază de deducere a contribuțiilor, pentru că ceea ce protejează legea, în interpretarea deciziilor obligatorii ale Curții Constituționale și Înaltei Curți de Casație și Justiție, nu este un presupus principiu "al realității", ci principiul "contributivității".

Acesta cere ca orice element salarial efectiv încasat pe parcursul întregului stagiul de cotizare, pentru care salariatul și/sau angajatorul (în funcție de reglementarea în vigoare) au achitat statului contribuții de asigurări sociale, să se reflecte în cuantumul pensiei.

Prin urmare, este suficient să se dovedească obținerea unui venit / spor / adaos cu o natură de sine stătătoare, diferită de a sumelor deja valorificate, pentru care angajatorul a plătit contribuția de asigurări sociale, pentru a atrage incidența dispozițiilor deciziilor în interesul legii nr.19 din 17 octombrie 2011 și nr.19 din 10 decembrie 2012.

Salariile tarifare înscrise în cartelele de muncă se valorifică în temeiul legii. Dacă aceasta nu cere ca ele să fi fost și efectiv încasate în derularea raportului de muncă, nici interpretului nu-i este permis să impună o asemenea condiție pentru a stabili caracterul valorificabil al altor venituri obținute în viața profesională, care intră în calculul drepturilor de pensie conform principiului contributivității, astfel cum a fost lămurit prin deciziile de interpretare obligatorie.

O altă interpretare nu ar fi în măsură să asigure efectivitatea considerentelor acestor decizii, potrivit cărora *„este lipsit de relevanță juridică caracterul temporar și variabil al unor venituri, câtă vreme pentru acestea au fost reținute sume reprezentând contribuții la fondul de pensii”*, iar *„neluarea în considerare a unor sume care au constituit baza de calcul a contribuției de asigurări sociale echivalează cu o încălcare a principiului contributivității, având drept finalitate nerealizarea scopului avut în vedere de legiuitor (drepturi de pensie calculate conform contribuției de asigurări sociale)”*. *„În condițiile în care se constată de către instanțele investite cu cereri de recalculare a pensiilor că pentru sumele salariale, reprezentând venituri suplimentare pentru munca în acord, angajatorul a plătit contribuția de asigurări sociale la sistemul public de pensii, că aceste drepturi salariale suplimentare au fost incluse în salariul de bază brut, că bugetul asigurărilor sociale a fost alimentat cu contribuția de asigurări sociale plătită de către angajator, aferentă veniturilor salariale suplimentare obținute de către salariați, este firesc ca o parte din această contribuție să revină foștilor salariați, în prezent pensionași, și să fie avută în vedere la recalcularea drepturilor de pensie”*. (Decizia în interesul legii nr.19 din 17 octombrie 2011)

În același fel, în considerentele deciziei nr.19 din 10.12.2012, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că *„principalul element obiectiv apt să conducă la o justă și legală stabilire și reactualizare a pensiilor provenind din fostul sistem de asigurări sociale de stat îl reprezintă*

contribuțiile de asigurări sociale plătite, astfel că la stabilirea și reactualizarea drepturilor de pensie trebuie luate în calcul toate sporurile și alte venituri de natură salarială pentru care angajatorul/angajatul a plătit contribuția pentru asigurările sociale de stat”.

Rezultă, așadar, că regula contributivității este fundamentul organizării și funcționării sistemului public de pensii, iar ea impune obligația de valorificare a oricărui element salarial, identificat în mod exact, pentru care au fost reținute și virate în mod efectiv contribuții de asigurări sociale, independent de caracterul permanent sau nepermanent al acestuia, ori baza fixă sau variabilă pe lângă care a fost obținut și alături de care a furnizat câștigul salarial brut care a constituit venitul asigurat. Doar astfel se poate da valoare principiului contributivității, care trebuie analizat în concret, în raport cu natura fiecărui venit supus plății contribuției de asigurări sociale.

În considerarea celor expuse, reținând atât admisibilitatea, cât și utilitatea dezlegării problemei de drept enunțate, în temeiul art.519 și 520 alin.(1) din Codul de procedură civilă, Curtea de Apel București – secția a VII-a va solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să-i dea soluționare de principiu.

În temeiul art.520 alin. (2), va dispune suspendarea judecării până la pronunțarea hotărârii prealabile.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII,
DECIDE:**

În temeiul art. 519 și art. 520 din Codul de procedură civilă:

Sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să dea o rezolvare de principiu următoarei chestiuni:

Interpretarea dispozițiilor art.165 alin.(2) din Legea nr.263/2010, în sensul de a ști dacă la calculul drepturilor de pensie se au în vedere sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, dovedite cu adeverințe eliberate de unități, atunci când au fost încasate și au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale pe lângă alte venituri decât salariile înscrise în carnetele de muncă, valorificate conform art.165 alin.(1).

În baza art.520 alin. (2) din Codul de procedură civilă:

Suspendă judecarea apelului formulat de apelanta **CASA DE PENSII (...)**, cu sediul în (...), împotriva sentinței civile nr.(...) din data de (...), pronunțată de Tribunalul (...) asigurări sociale în dosarul nr.(...), în contradictoriu cu intimatul (...), cu domiciliul în (...) și cu domiciliul procesual ales la Cab. Av. (...) din (...), până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea acestei chestiuni de drept.

Fără cale de atac.

Pronunțată azi, 11 iunie 2021, prin punerea soluției la dispoziția părților prin mijlocirea grefei.

Președinte
(...)

Judecător
(...)

Grefier
(...)

